

УДК 647.252

Смаженко В.–ст. гр. 48

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

## **ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УЧНІВ ПТНЗ КУЛІНАРНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ ПРОЕКТНОГО НАВЧАННЯ**

Науковий керівник: к.п.н., доц. Дубова Н.В.

Smaghenko V.

*Pavlo Tychyina Uman State Pedagogical University*

## **INTELLECTUAL DEVELOPMENT OF PUPILS OF THE VOCATIONAL SCHOOL OF THE CULINARY PROFILE IN THE PROCESS OF PROJECT TRAINING.**

Supervisor: Ph.D., associate professor Dubova N.V.

Ключові слова: проектне навчання, інтелектуальний розвиток.

Keywords: project training, intellectual development.

Проблема інтелектуального розвитку учнів ПТНЗ – одна з фундаментальних проблем сучасної психології та педагогіки. Адже дослідження цієї проблеми має важливе теоретичне і практичне значення. Теоретичне полягає в тому, що оцінка психічного розвитку окремих учнів можлива тільки тоді, коли їх досягнення співставляються з якимись загальними показниками, характерними для маси учнів. Тільки знання загального, тобто певних нормативів, дає змогу визначити своєрідність одиничного. Разом з тим, накопичуючи знання індивідуальних випадків, педагог одержує можливість встановити загальні, і в першу чергу, вікові особливості психічного розвитку різних сторін особистості учня, які необхідні для розв'язання практичних завдань, для індивідуально-диференційованої роботи з кожним учнем. У той же час, вивчаючи просування кожного учня протягом навчального року, учитель одержує об'єктивні показники ефективності своєї педагогічної роботи.

До проблеми інтелектуального розвитку особистості учня зверталися вітчизняні й зарубіжні психологи та педагоги, зокрема такі як: Л.І.Божович, Д.Векслер, А.Л.Венгер, Л.С.Виготський, Ю.З.Гільбух, В.В.Давидов, Д.Б.Ельконін, Л.В.Занков, та інші. Вони встановили, що кожна людина до чогось здібна, нездібних немає, вияснили, що інтелектуальні здібності розвиваються із задатків, які існують від народження людини, визначили умови, при яких найбільш ефективно розвиваються ті чи інші здібності, створили систему діагностики інтелектуального розвитку, розглядалося багато ще інших питань, що стосуються цієї проблеми. І все ж таки залишилися питання, які потребують окремих досліджень та обґрунтувань. Наприклад, немає єдиної думки про те, в якій мірі природні передумови визначають розвиток здібностей, наскільки людина може сама розвивати свої здібності, якою мірою той чи інший навчальний предмет забезпечує інтелектуальний розвиток особистості учня.

Розвиток потенціалу учнів ПТНЗ має свої особливості. Перш за все, це чітко проявляється під час проектно-технологічної діяльності, де стимулюється інтелектуальна активність учнів, формуються інтелектуальні вміння та активізується пізнавальний інтерес. Метод творчих проектів, на відміну від організації навчально-трудова діяльності учнів за предметно-операційною системою, дозволяє вибирати кожному школяру проекти відповідно до його психофізіологічних і розумових

здібностей, з урахуванням індивідуальних можливостей, тим самим сприяючи появі широкого кола інтересів і через них, опосередковано впливаючи на формування ідеалів, переконань та світогляду особистості. У проектно-технологічній діяльності, як цілісному процесі, спостерігається переплетення та взаємодія багатьох функцій: перетворюючої, відтворюючої, технологічної, програмно-цільової та контрольної-регулятивної, які присутні в усіх видах людської діяльності. Поряд з ними, характерними для проектно-технологічної діяльності є такі функції, як дослідницька, креативна та розвиваюча.

Можна стверджувати, що можливості проектно-технологічної діяльності для інтелектуального розвитку особистості учня професійної освіти це: по-перше, діяльність, в процесі якої реалізується принцип індивідуального підходу; по-друге, діяльність спрямована на стимулювання творчого мислення, розвиток творчих здібностей, потенціалу особистості, що значно впливає на рівень розвитку уяви, естетичної та моральної сфери учня; по-третє, проектно-технологічна діяльність зорієнтована не на запам'ятовування та засвоєння відповідної кількості знань, а на стимулювання вмінь мислити творчо, не догматично, критично; по-четверте, метод проектів спрямований на те, щоб давати поштовх, імпульс, активізувати потребу у самореалізації, саморозвитку, самоосвіті та самовихованні особистості.

При роботі з групами учнів педагог перш за все повинен пам'ятати про діапазон можливого інтелектуального зростання, який має нижчу і вищу межі. А також співвідношення між творчою продуктивністю та інтелектом. Крім того, інтелект є верхнім обмежувачем для потенційних творчих досягнень. Професійна сфера, в якій учень як майбутній фахівець буде працювати, регламентує нижчу інтелектуальну межу. Знання педагогом місця учня в діапазоні інтелектуального зростання за наявності професійного спрямування його навчальної мотивації дозволить вибирати адекватні методи і форми навчання.

Ми вважаємо, що процес інтелектуального розвитку учнів ПТНЗ буде більш ефективним, якщо: інтелектуальний розвиток учнів розглядатиметься викладачами як важливе завдання формування майбутнього фахівця, а трудова діяльність визначатиметься як невід'ємна складова виконання учнями творчих проектів, де забезпечується органічне поєднання інтелектуальної й практичної діяльності; проектно-технологічна діяльність носитиме особистісно-орієнтовне спрямування, враховуватиме індивідуальні особливості інтелектуального розвитку учнів; буде забезпечене комплексне формування інтелектуальних умінь учнів під час виконання усіх етапів проектування; методика інтелектуального розвитку учнів у процесі проектно-технологічної діяльності буде ґрунтуватись на застосуванні активних та інтерактивних технологій навчання.

При цьому провідна роль проектно-технології навчання в інтелектуальному розвитку учнів буде підвищуватися, якщо на них будуть засвоюватися не тільки знання, а й способи їх набуття (інтелектуальні уміння), учні навчатимуться раціональним прийомам мислення, продуктивно працювати над матеріалом, досліджувати та творити.

Ключовими завданнями інтелектуального розвитку особистості є: оволодіння основами наук, розвиток пізнавальних потреб, інтересів і здібностей учнів; формування соціально-значущих мотивів навчання, досвіду самостійності та інтелектуальних умінь у навчальній діяльності.

Інтелектуальний розвиток учнів у процесі фахової підготовки розглядається нами як процес і результат кількісних та якісних змін в особистості учня, що відображають здатність до засвоєння техніко-технологічних знань та формування інтелектуальних умінь під час виконання творчих проектів, які проявляються в інтелектуальній активності та стимулюються позитивними інтелектуальними почуттями.